

Oud en nieuw

Hoe hardnekkiger de traditie, des te strenger de regels. Dat geldt in elk geval voor het afsteken van vuurwerk tijdens de nacht van oud op nieuw. In gemeentelijke verordeningen is het gebruik van vuurwerk op allerlei manieren aan banden gelegd. Alle voorschriften ten spijt vielen er in 2009 in Nederland 770 gewonden door ongelukken met vuurwerk.

Het begeleiden van feestelijke hoogtepunten met kabaal, vuur en vuurwerk is van alle tijden en stoelt op oeroude, heidense tradities. Het bleef ook niet beperkt tot de overgang van het oude naar het nieuwe jaar. Zo'n oude traditie is het afschieten van pi-stolen en geweren tijdens huwelijksfeesten. In januari 1686 was de bruiloft van Jan van Hout en Meriken Schoormans uit het buurtschap Schoor volledig uit de hand gelopen. Onoordeelkundig gebruik van geweren en pistolen, waarschijnlijk medeveroorzaakt door het drinken van teveel bier, had op dat feest tot zware persoonlijke ongelukken geleid. Het Nederweeter gemeentebestuur greep in en verbood voortaan aan alle inwoners 'wie het oock sij' (dus zonder onderscheid des persoons) om tijdens bruiloften wapens af te vuren. De boete bedroeg per overtreding twee dukaten, waarvan eenderde bestemd was voor de tipgever, 'wiens naeme niet en sal bekent gemaect worden', zo werd aan de gemeenteverordening toegevoegd. Op die manier werd de anonimiteit van de aanbrenner gewaarborgd.

Het verbod op vuurwapens werd in de praktijk handig omzeild en men verzong allerlei manieren om toch te kunnen knallen. Bijzonder populair was het gebruik van brokjes met water overgoten carbid, dat het uiterst explosieve acetyleengas opleverde. Ook zeer geliefd was een gietijzeren naaf van een karenuel. Die holle buis (ook wel kamer, of in het dialect 'bus' genoemd) werd dan gevuld met buskruit, een zelfgemaakt mengsel van houtskool, salpeter en zwavel. Aan weerszijden werd de naaf met een stop afgedicht en aan één zijde van een lont voorzien. De lont werd aangestoken en met een luide knal schoot het levensgevaarlijke minikanon de

De processie "Sterre der Zee" trekt door de Kerkstraat. In het derde huis van rechts (met de uithangende vlag) woonde smid 'de Roowwe Guul'. Foto uit 1952 van Jos Kirkels, archief Stichting Geschiedschrijving Nederweert.

stop de lucht in. Als het goed ging tenminste, want niet zelden gebeurden hier ongelukken mee.

Willem Vullers (bijgenaamd 'de Roowwe Guul') was hoefsmid in de Kerkstraat en deed zijn bijnaam alle eer aan. Toen rond 1905 de sacramentsprocessie door de Nederweeter straten trok, had hij zich met een geladen 'bus' verdekt opgesteld tussen het publiek. Uitgerekend bij het passeren van het Heilig Sacrament ontstak Guul zijn zelfgemaakte kanon. Dat leidde tot een luide knal, grote schrik bij de pastoor en grote hilariteit van de omstanders. De echo van Guul's vuurwerkstunt klinkt honderd jaar na dato nog steeds door in de plaatselijke overlevering.

Alfons Bruekers

Het bestuur van de Stichting Geschiedschrijving Nederweert wenst de lezers van deze rubriek een 'knallend' nieuw jaar!